Cristinel MUNTEANU

Eugeniu Coșeriu despre corectitudinea și exemplaritatea lingvistică

Cr.M. – este prof. univ. dr. habil. (doctor în filologie şi în filosofie); predă la Universitatea „Danubius" din Galați discipline din sfera ştiinţelor limbajului şi din domeniul filosofiei. A publicat ca autor: *Sinonimia frazeologică în limba română* (2007), *Lingvistica integrală coşeriană* (2012), *Frazeologie românească* (2013); *Tradition and Innovation in Language and Linguistics* (2017); *Problema sensului la John Dewey* (2019), iar ca editor: Tobias Peucer, *Despre relatările jurnalistice* (2008), B.P. Hasdeu, *Studii de ştiinţa limbii* (2013), E. Coşeriu, H. Geckeler, *Orientări în semantica structurală* (2016; trad. de Cr.M.) etc. Este, de asemenea, autorul a peste 150 de articole şi comunicări. Domenii de interes: filosofia limbajului, teoria limbii, semantică, frazeologie, hermeneutică, lingvistica textului.

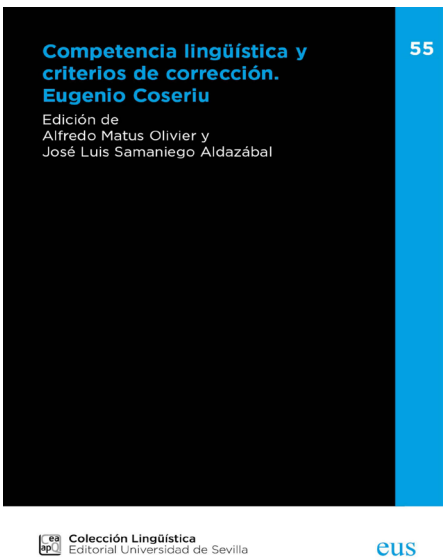
De curând, în Spania, a fost publicată o carte importantă pe care se cuvine să o semnalăm, fiindcă ea ar trebui să îi intereseze nu doar pe lingvişti, ci şi pe oamenii de cultură în general: Eugenio Coseriu, *Competencia lingüística y criterios de corrección*, Edición de Alfredo Matus Olivier y José Luis Samaniego Aldazábal, Revisada y autorizada por Eugenio Coseriu, Editorial Universidad de Sevilla (EUS), Sevilla, 2019 (114 p.).

După cum se observă, editorii precizează că avem de-a face cu un text revizuit şi autorizat de Eugeniu Coşeriu însuşi. Într-adevăr, prima versiune a acestei cărți a apărut în timpul vieții savantului român, mai exact în 1993, la Santiago de Chile, însă ediția respectivă a avut o circulație foarte limitată, ceea ce a impus recenta reeditare. La bază, cartea reprezintă transcrierea unui curs despre competența lingvistică şi despre criteriile corectitudinii, curs pe care Coşeriu l-a predat în octombrie 1987 la Pontificia Universidad Católica de Chile.

Trebuie să fac acum o paranteză. Se ştie că în perioada sa uruguayană, când activa la Montevideo, Coşeriu a elaborat (în anii 1956-1957) o operă care va rămâne, din păcate, în

BDD-A31150 © 2020 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:39 UTC)

manuscris: *El problema de la corrección idiomática* (*Problema correctitudinii idiomatice*). Asupra acelui manuscris stă aplecat, de mai mulți ani (de *prea* mulți ani, aș zice), profesorul José Polo, cu intenția de a-l publica sub forma unei monumentale ediții critice. Despre această întreprindere am vorbit deja *in extenso* într-un material apărut (în 2012) chiar în paginile revistei „Limba Română" (din Chișinău); cititorii preocupați de subiect pot găsi acolo mai multe detalii[1].

Chiar dacă tratatul *El problema de la corrección idiomática* nu s-a mai publicat, lingvistul român și-a prezentat concepția despre „corectitudinea idiomatică" cu diverse ocazii (în diverse limbi), în cursuri sau conferințe. În limba română, Coșeriu și-a expus ideile, în formă concentrată, într-una dintre prelegerile ținute la Iași la începutul anilor '90, prelegere intitulată *Deontologia și etica limbajului*[2]. Și acest text este accesibil tuturor, grație inițiativei aceleiași reviste basarabene de a-l prelua/relua într-un număr dedicat memoriei lui Eugeniu Coșeriu[3].

Prelegerea de la Iași este una excelentă, fără îndoială. Însă imaginați-vă un text coșerian de zece ori mai lung, vizând aceeași problematică, dar cu mult mai multe exemple și explicații, cu introducerea de distincții suplimentare în cadrul unor concepte esențiale ș.a.m.d., toate înfățișate și încorporate, totodată, cu măiestrie, de Coșeriu în contextul propriei teorii lingvistice[4] (cunoscută drept *lingvistica integrală*)! Este ceea ce găsim în această ediție spaniolă a cursului coșerian predat în Chile în urmă cu mai bine de trei decenii.

Firește, volumul se deschide cu o notă introductivă și o prezentare aparținându-le editorilor, precum și cu un scurt prolog semnat de Johannes Kabatek. Tot la început se află și un *exordium* în care Coșeriu descrie succint cursul destinat studenților chilieni. Cartea în sine conține cinci capitole mari, ale căror titluri, pentru mai mul-

BDD-A31150 © 2020 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:39 UTC)

tă autenticitate (şi fiindcă termenii spanioli nu creează dificultăţi de înţelegere cititorilor români), le reproduc în continuare aşa cum sunt: (I) *Confusiones e imprecisiones acerca del concepto de* ***corrección idiomática***; (II) *Los planos del* ***saber lingüístico****: el lugar de* ***lo correcto*** *en la escala de la valoracíon de lo hablado*; (III) ***Lo correcto*** *y* ***lo ejemplar****. El problema de la ejemplaridad en Hispanoamérica*; (IV) *Caracteres de lo correcto. Conflicto entre los juicios y su suspensión*; (V) *Sentido e importancia de* ***lo correcto*** *y de* ***lo ejemplar****. Corrección idiomática y educación lingüística*.

Deoarece, la sfârşitul prelegerilor, au existat şi întrebări din partea unor „cursanţi", editorii au luat decizia lăudabilă de a le consemna şi pe acestea, dimpreună cu răspunsurile date de Coşeriu. Multe dintre aceste răspunsuri şi comentarii extinse sunt, la rândul lor, foarte utile, chiar revelatorii.

Note

[1] Vezi Cristinel Munteanu, *Cum se editează un manuscris coşerian* [recenzie la cartea lui José Polo, *Entorno del universo normativo de Eugenio Coseriu. Cuaderno de bitácora*, Editorial Biblioteca Nueva, Madrid, 2012], în „Limba Română", Chişinău, nr. 3-4, 2012, p. 21-27. (Textul poate fi citit şi on-line la această adresă: http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1377)

[2] Vezi Eugeniu Coşeriu, *Prelegeri şi conferinţe (1992-1993)*, ca supliment al publicaţiei „Anuar de lingvistică şi istorie literară", T. XXXIII, 1992-1993, Seria A, Lingvistică, Iaşi, 1994, p. 163-171.

[3] Vezi Eugeniu Coşeriu, *Etica şi deontologia limbajului*, în „Limba Română", nr. 10, 2002, p. 132-138. (Materialul poate fi citit şi on-line: http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2754)

[4] De altminteri, referindu-se la unii dintre prietenii şi colegii pe care îi avea în public (şi care îi cunoşteau bine teoria), Eugeniu Coşeriu spune cu umor: „Para ellos, por cierto, se tratará solo de ver cómo Coseriu hace una síntesis de todos estos *disiecta membra* que se encuentran por aquí y por allá y de la curiosidad de ver si lo logra o no lo logra. Yo trataré de decepcionarlos en este sentido y de lorgrarlo" (E. Coseriu, *Competencia lingüística y criterios de corrección*..., p. 20).

BDD-A31150 © 2020 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:39 UTC)